ANY II — MOLINS DE REI 10 D' ABRIL DE 1914 — NÚM. 14

FESTA

No 's tornen els originals.
Dels trevalls ne son responsables llurs autors.

Periódic literari. - Surt els dies 10 i 25 de cada mes

NOSTRES COL·LABORADORS

D. Francisco X. Pons

En Francisco X. Pons, amb quin retrat honrem avui les nostres pàgines, es l' il·lustrat folklorista a qui devem la publicació de les «Cançons de la terra» que amb tant d' agrado per part de nostres llegidors, venim publicant.

Els treballs de recopilació que té fets son notables i les seves aficions folk-lòriques juntes amb son gran amor per la música popular de la terra, l' han portat fins a anar de poble en poble donant conferencies, desvetllant l'entussiasme de les gents envers aquesta música tan nostra; compartia amb ell la patriótica tasca en A. Campmany qui esplicava rondalles i comentava les cançons que en Pons cantava i inútil es dir, els aplaudiments que reculliren en tan noble empresa.

Com que además de bon artista, es nostre amic altruista, l' any 1903 va fundar el Chor infantil del Poble Sec, atraient i fent-se seves les criatures que corrien pel carrer exposades a tot i aprenent lo més dolent del món, fentlos-hi pendrer afició a la música, qu' ennobleix el cor i refina l'ánima.

Aquest Chor dirigit per ell va pendre part en molts concursos, entre quins recordem la Festa de Caritat celebrada a Gracia on la secció de nenes de dit Chor nomenada *Ramell de poncelles* va guanyar el primer premi.

Això sol ja honra molt a nostre amic, puix no sols feia obra patriótica sino també humanitaria, ja que al treurer les criatures del carrer les salvava de no pocs perills qu' en ell corrien.

Mes la seva afició a l' art no li permetia deturar-se, lo seu amor a Catalunya li exigia que seguís treballant i en l' Orfeó Catalá, amb justicia orgull de nostre patria, va esser un dels fundadors de la Secció de nois tan admirada i digne complement de dit Orfeó.

Avui encare a pesar de les seves ocupacions, que son moltes, desempenya el carrec de vocal de la Junta del esmentat Orfeó i no cal dir que no es pas dels menys entussiastes en pro del floreixement d' aquella entitat.

A la molta feina que li dóna tot això nosaltres l' hi havem afeigit la de la direcció de nostre secció musical i havem conseguit, Deu sab amb quants treballs, qu' es decidís a donarnos, además de les Cançons de la terra que té recopilades, algun treball original seu, puix, i en això entenem que s' equivoca, sosté qu' ell no té condicions per la composició quan nosaltres creiem qu' en té moltes i sobretot una gran facilitat en fer-ho, puix sols al llegir una poesia, son temperament d' artista s' exalta i ja la canta entre dents amb aquella música nostre tan tendre i tan sentida.

I de que estem en lo cert nostres llegidors ens en donaràn la raó al judicar son treball qu' en aquest número publiquem.

La vaga

Precisament la vaga va esclatar aquells dies que ell era al llit. ¡Tan que l' havia somniada, lo pobre Roch, aquella vaga deslliuradora que li havia de portar a casa seva, i a dintre lo seu esperit, la pau i benestar! Que 'n feia d' anys que la pretenia i que la predicava a tot-hom! No es que ell la demanés per açó o per alló, no ho sabia ben bé perque la demanava. Diriem, que la demanava solsament, perque lo seu génit rondinaire s' hi trobava d' alló més bé amb tot lo que signifiqués una protesta. Ell, no era pàs dels d' anar devant: li faltava lletra—com ell meteix deia—per posar-se al cap dels organitzadors. No obstant, a dintre seu la sentia amb tota la força la veu de la rebeldia, que enganyosament feia-li entrevenre dies venturosos en que no treballaria tan i guanyaria més. I quina quimera els hi tenia als amos! I això que no 'n coneixia cap! Mes, a n' aquí devia estar tot lo seu valor. Si hagués tingut la sort de tractar-los, a ben segur no els hauria trobat de bon trós tan déspotes, com ell s' imaginava. Aquesta cosa ignota, desconeguda, era lo que alimentava la flama diabólica del seu esperit revoltós.

I alló altre, també desconegut, aquell demà incert, venturós, que ell constantment pretenia, era en canvi obgecte de totes les seves il·lusions, dels seus somnis daurats, de les seves cobejances totes. Com l' esperava aquell dia en que les màquines no rodarien, que les peces a mig comensar no tindrien qui les enllestís, en que l' aigua del canal no podria aprofitar-se i esmunyint-se per les comportes, en comptes de passar de dret a la torbina, se 'n aniria també tota revoltosa riu avall! Oh, com ansiava, lo pobre Roch, tot això!

I té, precisament are que 's trobava enclotat al llit, que la febre el consumia, que la tós l' ofegava, i que ni tenia forçes per aixecar un braç, are, precisament are, aquella tan somniada vaga havia esclatat! Prou les sentia, i ben clarament, des de 'l llit les cridories a baix lo carrer cada vegada que els seus companys vaguistes sortien de les reunions que celebraven al café del costat de casa seva meteix! Ah, si ell hagués pogut baixar i dir-hi també la seva! Com los hauria animat perque no 's rendissin, perque no desmaiessin; que are rai, ja li tenien el peu al coll al burgés, que bé li seria força tornar a enxagar, que tothom pararia, que 'l conflicte seria gros, i que ells guanyarien, vaja, que guanyarien!...

I, com més lo pobre Roch anava decandint-se, com més la febre el consumia, com més s' apropava a la mort, a aquella mort certa, segura, que no podia defugir, més confiava en veure realitzat l' ideial suprém de tota la seva vida.

FRANCISCO X. VERGÉS.

Torelló, Març de 1914.

Fou lo primer

Prop la porta de ta casa
protegits per la foscó
com llampec que a l' instant passa
m' en vares fer un petó.

Passats molts poquets moments
ja n' estavem separats
jo, duia els llavis juntats
i agafats entre les dents.

Pensant amb lo teu amor,
obrí els llavis amb anhel...
i en ma boca; la frescor
sentí del aire del Cel.

VICTOR MORA ALSINELLA.

ANOMALIES

Es precís reconeixer que la manera d' esser de l' actual societat, ens ofereix a cada moment les més estranyes anomalies.

No 'ns referim a coses de certa importancia que per si soles tanquen problemes de gravetat; i que no han d' esser pas l' obgecte d' aquest article...

Pero fins en lo més petit, salten a la vista.

Per exemple: actualment s' està acabant d' edificar a Barcelona una nova plassa de toros. Tots els aficionats al espectacle Nacional (que mal que 'ns pesi hem de confesar que son molts), estàn asbalotats i plens de satisfacció, lo cual se comprén perfectament, puix dintre de poc contaràn amb un nou temple de l' art de Cúchares, on aquests *fenómenos* anomenats Gallo, Bombita, Belmonte i altres, podràn lluir lo seu garbo, lo seu valor (?) i lo que se 'm permeterà que bateigi amb el nom de *monerías*... Doncs bé; ¿saben els nostres llegidors com s' anomenarà la nova plassa? Estic cert que si d' això en fessim un certamen sortirien a llum els noms més espanyols, més *flamencs* diguem-ho així, més *axulapats*; doncs rés d' això, el nou circol taurí portarà el nom més estrangeri: sat que han sapigut trobar els encarregats de batejarlo: se 'n dirà la plassa del «Sport».

Nosaltres no duptem que aquest nom, encare que no siga més que per anomalía, tindrà un gran éxit.

¡Qui sap! Pot-ser així lograrem que els estrangers que tan aficionats son als exercicis de força i agilitat, al enterar-se de que des de are, aquí a Espanya, les corrides de toros son considerades com un sport, adoptin i fassin seu lo nostre espectacle Nacional.

Tindriem curiositat de veure quina fatxa hi farien un inglés o un alemany amb la coleta i el *traje de luces*.

Mes com això, per are, ho creiem molt lluny, ho deixarem estar per a ocupar-nos d' una altre anomalia.

De la plassa de toros passarem al teatre i al cine.

L' espectacle teatral que compta amb menys aficionats, es a no duptar el drama.

Tot-hom haurà sentit dir a un de tants subgectes que no més assisteixen al teatre per a pasar la estona distrets o tan sols per a divertir la vista: *El drama no 'ls agrada, perque per a coses series ja 'n tenen prou amb les de casa; que ells al teatre no hi van a plorar, sino a riure*, etz., etz.; doncs bé: essent aixis no comprenem com les pel·lícoles que més éxit tenen i les que més omplen de gom a gom els locals on s' exhibeixen, son les melodramàtiques.

I hem de tenir present que si bé el melodrama quan està ben escrit té molt d' aceptable, portat al cine es molt ensopidor.

En el teatre el melodrama conmou moltes vegades: en el cine es sempre horripilant o de lo contrari fa dormir...

No obstant totes aquelles persones que no van al teatre per a no presenciar escenes que 'ls puguin entristir, son les que no deixen d' acudir al cine cada vegada que s' anuncia una d' aquestes pel·lícoles esgarrifoses, força inmorals, que no tenen res d' artístiques i que per lo tan no poden esser de cap manera agradables.

Una altre anomalia. Tenim noticia de que un dels primers confeccionadors de pel·lícoles d' una casa de la capital que 's dedica a aquest negoci, es tot un senyor guardia d' ordre públic, o sigui un municipal.

Allò dels castellans de *zapatero a tus zapatos* ja ha passat a l' historia.

També trobem molt anómal que un artista que hagi cultivat el teatre, se pugui dedicar al cine...

Per més qne això té una esplicació llógica: la nómina.

Per acabar pendrem nota de lo següent:

Antigament hauria cridat la atenció que 'ls teatres fessin temporada de Cuaresma i que així ho consignessin amb totes ses lletres en els cartells i els anuncis dels periódics, puix sembla un contrasentit; més avui es la cosa més natural del món; i així com aleshores al Liceu, en aquesta época del any, hi actuava una companyia seria de declamació, en la actualitat nostre primer coliseu se complau en posar-se a la altura d' un teatre de tercer ordre, presentant al públic una companyia d' opereta italiana de la que 'n formen part unes quantes tiples tan boniques com desaprensives, i quina principal qualitat es una frescura notable, així en la seva indumentaria com en lo seu modo de dir i d' actuar, lo que per cert no es cap impediment per a que siguin molt aplaudides per les mateixes damiseles, que 'l meteix dia al matí i amb posat edificant, han concorregut molt contrites a la prédica d' algun pare d' aquestos que per regla general acostumen a amonestar severament contra semblants coses.

No hi cab fer cap comentari...

JOSEP VIDAL i BERTRAN.

DE RETORN

Eren les set del dematí quan sortia d' aquella cambra on havia dormit mos somnis de petitet. Era aquella mateixa cambra que jo vareig deixar i no m' ho semblava pas la mateixa, les parets, els mobles, quadros i fins el mateix llit 'm semblava talment com si tot ho haguessin cambiat. ¡Feia tan temps que no ho tenia vist!

Abocat a la finestra del meu cuarto contemplava extasiat el paisatje que a la vista se m' oferia. El sol sortint detràs la serralada m' enviava els primers raigs de llum, anunciant-me el comens d' un dia primaveral sens que ni un sol nuvol enterbolis aquell cel d' un blau puríssim.

I tot me semblava nou. Els rocams de la serralada que al meu devant s' extenien; les montanyes de Ponent, per quin peu i corre remorós l' Ebre; els oliverars que amb son fullatje permanent donan un tó pintoresc al terreny; les cases de pagés que ovirava; els dos poblets del contorn que 's distingien; tot, tot me semblava que havia canviat i s' oferia als meus ulls com un paissatje nou, jamai vist.

¡Que hermosa 'm pareixia l' ermita de Sant Antoni, baix aquells rocams ferestecs que per sobre s' extenen i voltada d' aquells xiprers que amb sa punta refilada semblava volguessin traspassar el cel! ¡Quans anys sense veurer allò que de petit tenia tan vist!

Feia sis anys que no havia estat al meu poble, al meu poble nadiu i al retornar a ma casa pairal, tot me semblava diferent de quan me 'n vareig anar.

Mentres això pensava, tristoi com si acabés de despertar d' un somni allà baix al lluny hi anava serpeijant, creixent i seguint la línia férria, com si per aquesta i passesin unes potentes locomotores, que llensessin a mils raigs l' aigua convertida en vapor o com si pel curs del riu i pujessin uns vaixells quin fum de llurs xemeneies, formés la llenca de boirina que riu amunt s' anava extenent.

Pujava i creixia. Sortint del congost on l' Ebre atravessa dugues serralades de roca granífiga, anava seguint a l' inversa el curs del riu, aumentant sempre i escampant-se com si portés pressa de cobrir tot el terreny.

Com més creixia, més ràpit semblava son moviment i ja no era solsament el llit del riu que cobria; Ascó havia desaparescut completament baix aquella capa blanca. Arreu s' extenia seguint la direcció de les rieres i torrents amb intencions de taparho tot. Vinebre semblava una taca negrenca dins aquell mar de boira, i prompte arribaria allà on jo era.

Ja anava voltant per les dugues parts del poble com si volgués confondrel en amorosa abraçada. El turó on està situat el meu poble semblava un illot que sobresortís demunt aquell mantell humit que tot ho embolcallava.

¡La boira puja! amunt sempre i ja ho cobreix tot. El sol ha desaparescut negant-nos sos benefactors raigs de calor i vida.

¡Adeu hermós dia primaveral que 's presentava! ¡Adeu hermós paisatje que 's distingia!

Aquesta mutació tan ràpida m' omplí de tristesa i contribuí a que tot lo que veia me semblés més estrany, com si jo no fos en la terra on havia nascut, sino en terres llunyanes on no hagués estat mai.

De prompte... una cançó cantada per veus de dòna, se deixà sentir. Eren dònes que recollien olives i que per treures la tristesa que la boira escampava, cantaven amb veus rialleres una cançó de la terra, cançó que ja havia sentit molt, essent petitet.

¡No! ¡No era en terres llunyanes! Era a casa, a casa meva i no podia duptarne; aquelles veus que m' arribaren al cor, ben clar m' ho deien que era al meu poble nadiu, al meu poblet estimat.

J. JORNET ROCAMORA.

Torre del Espanyol, 1914.

Remembrança

Lai.

En ma trista solitut
lo meu cor te un gran consol
veient que hi ha gratitut
doncs no t' anyoro tot sol.

Me deixares i s' anyoren
totes les flors del jardí
i es a tu nina a qui ploren
cada dia al dematí.

Ja no 'ls fa pena morir-se
a les flors del meu vergé.
Totes pensen al marcir-se
¡Ja ben prompte la veuré!

Així 'm passo tot lo dia,
extasiant-me en cada flor,
i remembrante m' aimia
recordo histories d' amor.

Lo rosé que vas plantâ
tot seguit se va entristí
que no hi erets s' adonà
i depressa 's va marcí.

Tes manetes lo cuidaren
i amorós t' ho va agraí.
Quan tes cures li faltaren
d' anyorança 's va morí.

Me pregunten els clavells.
¿Que n' has fet de la nineta?
I 'm demanen els aucells.
¿Sabs on es nostre amoreta?

Es al cel l' ànima mia.
Els aucells miren al sol
i cercant ta companyia
prompte aixecan raude vol.

I en ma trista solitut,
lo meu cor té un gran consol
veient que hi ha gratitut,
doncs no t' anyoro tot sol.

FRANCISCO FREIXAS.

LA ROSER

Va casarse la Roser molt joveneta gairebé una nena, en aquella edat en que 'ls somnis d' amor i les rialleres esperanses d' eterna felicitat son els unics pensaments qu' omplenen l' ànima.

¡Com més li hauria valgut morir-se al peu meteix de l' altar que no lligar son existencia a la d' en Tomás, lo seu home!

Com maten a la flor de l' ametller les darreres glassades, mataren de cop els desenganys totes ses ilusions, tots els seus somnis.

En Tomás, tan honrat i treballador com li semblava, no era més que un gandul i un viciós, un home sense cor i sense escrupols. A poc de ser casats comensà a donar-li mala vida, a passar-se el temps a les tabernes, no treballant apenes i quedant-se gairebé tots els diners dels pocs jornals que treballava.

Un fill tingueren que vingué, pobret, a fer més trista encare la vida de la Roser. ¿Si menjar no podien abans, com menjarien are qu'eren un més? I la pobra dóna comensà a guanyar unes miseries fregant pisos i rentant per uns i altres, per a que el pobre infantó que Deu li havia donat no hagués de patir fret i fam com sa pobre mare.

La tasca qu' emprengué, fou ben prompte aprofitada pel seu home, qui, veient qu' ella ja proveia les necessitats de la casa encare qu' ell no portés cap quarto, deixà del tot de treballar i enllotant-se més i més en son vici acabà per ser un borratxo perdut, incorretgible. Prest vingueren els cops i tota mena de maltractes per a la pobre dòna; les exigencies per a que li donés diners, dels qu' ella tan penosament guanyava per a poder posar a taula una mica de menestre i ella, d' ànima tendre i humil incapàs de rebelar-se, sofria els mil martiris resignada.

Passaren anys i la Roser convertida ja en la bestia de carga d' aquell home i de pitjor condició que aquestes, a qui al menys son amo cuida pel fruit qu' en treu, treballava sens descans per a que ell tingués diners amb que mantenir sos vicis, rebent en pago tota mena de maltractes.

Ja, era un dia per que no tenia els diners qu'ell li exigia, ja, per que entrava a casa amb una borratxera rabiosa, que es veia la infelís bastonejada, rebatuda contra les parets i patejada per aquella fera que més d' un cop l' havia deixada estesa a terra gairebé morta.

***

En aquest ambient de miseries i de dolors s' anà fent gran en Joanet, son fill, l' unic consol d' aquella pobre mare, l' unic que feia viure aquell feble còs acaronant-la manyac, omplenant-li el rostre de petons, que li semblaven a gloria a la pobre Roser sols feta a cops i maltractes.

—Mare, li deia a voltes, ¿per qué t' ha pegat el pare? No ets pas dolenta tu.

I la Roser no sabent que contestar-li, puix no volia fer naixer l' odi contra el pare en el cor del fill, callava i amagava el rostre entre ses mans ofegant els sanglots qu' acudien a doll a sa gorja.

Mes el noi ja era gran, ja guanyava un jornal, ja era fort i un jorn que al arribar a casa trobà a sa mare plorant, li preguntà:

—Qué tens, mare?

—Jo rés.

—Tú no m' ho vols dir, mare.

—No, t' ho juro fill meu, no tinc rés.

—Que t' ha maltractat pot-ser el pare.

—No... no, et dic que no.

—Escolta, mare, escoltam bé; si algun jorn el pare proba d' alsar la mà contra tu... a fé de Deu te juro que no hi tornarà mai més!

—No blasfemis, fill meu, abans que tot es ton pare i ton deure es respectal.

– Com ell déu respectar-te a tu mare, i si ell te maltracta jo no n' hi vull esser de fill, no m' ho es de pare, ¿m' entens?

***

Un vespre mentres mare i fill estaven sopant arrivà en Tomás.

Sense dir ni bona nit, s' assentà a taula i demanà menjar, i per si era fret i per si no estava bé, va rebatre el plat per terra i comensà a llensar per aquella boca aiguardentosa tota mena d' improperis contra sa muller i enardint-se tot sol sens que ningú li contestés, aixecà el puny clos sobre d' ella.

Palid com la cera amb tota la sang de son cos retreta al cor i els ulls llampegueijants, en Joanet feu un brinco i d' una forta empenta llensà son pare contra la paret.

—¡Si toques a la mare, si la toques!... I feu amb ses mans crispades un gest terrible que esglaià an aquell home brutal que ni tan sols gosà contestar i barboteijant entre dents malediccions i improperis s' en anà a dormir.

***

Des de aquell jorn mai més gosà en Tomás pegar a sa muller; mes essent la fera reduïda pel terror, i plena de rancunia contra el fuet que la domava sols anava pels recons llençant mirades d' odi i mastegant paraules que ningú entenia!

¡Que felíç era la Roser veient transcorrer tranquila sa existencia sense cops ni maltractes!

I que poc va durar aquell oasi de felicitat en mig del desert de sa desgracia.

La dissort que la perseguia li reservava un cop traidor i crudel qu' acabés de aclaparar-la.

La mort sobtada de son fill, l' unic consol que al món tenia i que a la vida la lligava, vingué a interromprer, brutal, sa plàcida felicitat i a destrossar son cor de mare, son pobre cor ja prou llatzerat.

Pobre Roser! com la fulla seca rebatuda d' aquí i d' allà per la forta mestralada, n' era ella condemnada a arrastrar sa mísera existencia sens poguer alsar-se mai, rodolant sempre.

Amb sanya fera i com volguent rescabalar-se del temps en que no pogué martiritzar-la, tornà en Tomás a maltractar-la acabant d' omplir de fel la copa del dolor en que bebia la pobre, desde la mort de son fill.

Son cos atropellat i fet malbé ja no podia més; impossible li era treballar, precís era doncs pendre una determinació ja que aixís no podia continuar.

Sortí un mig-dia de casa decidida a no tornar-hi més.

Son planol era fet: aniria al cementiri a pregar sobre la terra on son fill era enterrat i després aniria a demanar aculliment a n' algun asil i si allí no la volien trucaria a totes les portes, es dei-

xaria caure a qualsevol recó esperant que quelcuna bona ànima la compadis; tot, tot menys tornar amb lo seu home.

***

Al entrar al cementiri es dirigí a la fossa comú i un cop allí, cercant amb la vista clavada a la terra com volguent atravessar-la i trobar lo cos estimat que hi reposava, es ficsà en un indret que li cridava l' atenció i son cor de mare li digué: Aquí es ton fill! Agenollada a terra es posà a resar i com si ell pogués sentir-la li va comensar a parlar. Li retreia les gracies de sa infantesa, los jocs amb sa mareta estimada, ses alegries, les vegades que havien rigut i plorat junts, tota una historia de tendres remembrances...

Aixís, mentres entregant-se a sos recorts somniava desperta, anaren passant les hores sens que ella s' en dongués compte ¡era tan feliç en aquells moments!

Un enterro que passà prop d' ella la va treure de son reculliment. Era ja casi bé el vespre, el sol al anar a la posta donava en aquell lloc unes tintes tan suaus, un ambient de quietut i de repós, que l' ànima s' omplenava de dolça melangia.

Que felissos, pensava la Roser, son tots aquests que aquí reposen; quin somni més dolç es el seu, quin retiro més tranquil el de la tomba!

Mil idees s' acudien a son cervell que s' anaven canviant per altres mil; mes totes giravoltaven al entorn del meteix circol, totes li parlaven de la mort.

Oh! si ella fos morta, que bé descansaria i que dolç deuria esser lo repós per ella, que no havia reposat mai.

Sortí del Cementiri i sens sapiguer ni on anava, sos pasos la portaren prop del mar.

L' aigua estava tan quieta com si dormís, la lluna que ja comensava a brillar i enviava sos febles raigs donant-li una blancor grisenca; ni una embarcació trencava la llisa superficie, la quietut que regnava sols era interrompuda pel murmureig calmós i acompassat de les onades, que feblement descapdellaven sos rissos en la platja.

Quin repós li brindava aquella mar tan quieta, quin llit més tou el de les fines arenes del fons; les onades amb son suau murmull l' atreien, semblava que li diguessin: Vina, vina amb nosaltres, vina a cercar l' etern descans en nostre si. Vina a dormir per sempre en nostres llensols de plata. Vina...

I ella, avençant decidida i somrient, anà a llensar-se en sos braços que amorosos l' aculliren.

Al desapareixer sota de les aigües, les onès amb dolç murmull li cantaren la non, non, com la mare quan manyaga breça son fill.

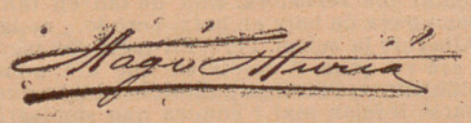

FREDERIC MISTRAL

El gran felibre ha mort! i lo qu' es més trist, ha mort sens que ningú puga recullir la seva herencia literaria, puix de Mistral no n' hi haurà hagut mai més que un.

Quan encara sentiem el remor de les festes amb que l'honrà Provença, quan encara era fresc el recort de l' homenatge oficial que li feu la seva patria, representada per el President de la República qui anà a estrenye-li la mà en sa propia casa, ens ve la nova de la mort del venerable vellet de cor sempre jove.

No 'l plora sols la França, ni la dolça Provença, sa germana Catalunya també el plora; Catalunya, per qui tingué l' il·lustre autor de *Mireio* tan d' amor i quina literatura estimà tan, també s' endòla.

Amb ell desapareix tota una época de la poesia, doncs en gran part a n' ell se deu la restauració de nostres Jocs Florals i l' increment que ha prés la literatura catalana.

De la seva época, en Francesc Pelayo, en Manel Milà i Fontanals, en Victor Balaguer, l' Adolf Blanc i d' altre i d' altres ja no 'n queda cap.

Fins Mossén Cinto, lo darrer conegut en aital época, no existeix.

Lo nom de nostre poeta, ens fa recordar que en els primers Jocs Florals que es presentà, hi assistia en Mistral qui entussiasmat, li brindà la seva amistat més fervent. Des de allavors ambdos poetes visqueren amb contacte, des de allavors els dos cantaires inimitables s' estimaren entranyablement.

Quan en Verdaguer va publicar *L' Atlàntida* en Mistral l' hi envià sa enhorabona en una carta plena d' elogis per a el gran poeta: *Tu Marcellus eris* l' hi deia i en altre lloc afeigia *jamai Catalunya havia produit una obra que euclogués en si tanta poesia, tanta magestat, tanta magnitut, forsa i talent.*

A qui, tan bé del nostre inmortal poeta parlava sa patria el plora avui i amb ella el plora Catalunya, puix ha desaparescut lo més ferm amador de nostres lletres.

Catalunya plora al home de cor gran, d' esperit desinteresat, d' ànima inconmensurable, honra de les lletres.

Catalans! nostra mare plora, plorem amb ella la pérdua del més gran dels poetes.

¡En Mistral ha mort!

F. M.

En la mort den Mistral

(Març 1914)

Provença assoleiada, boja d' amor,
d' oliveres tranquiles sota 'l cel blau;
ha enmudit la veu pura del vell cantor
que t' omplia de somnis i 't dava pau.

En la nit solitaria, plena de vent,
quan brillen les estrelles, vives com mai,
dintre un mas i en silenci d' encantament
descansa el Poeta en el suprem desmai.

Era un cap blanc i una figura noble,
un pit valent i uns ulls plens de bondat;
als llabis duia tot l' amor d' un poble
i al cor un gran sentit d' Humanitat.

En son retir havia alçat figures
que partien enllà de l' horitzon,
i entraven a les llars, humils i pures
perque venien d' un recó de món.

Mai més veuràs, Provença somniosa,
el Poeta teu, de pensaments divins,
ni sentiràs, ardenta i melangiosa,
el seu cant pel silenci dels camins.

Si alces els ulls, potsè una nova estrella
veuràs al cel—estrella avans no vista.
Serà l' ànima seva—la llum sortirà d' ella.
Ai, Provença!
—el teu mort que te n' ha fet de bella!
Ai, Provença!
—el teu mort que te 'n farà de trista!

R. SURIÑACH SENTÍES.

Diumenge de rams

—¡Ola, ola!... ¿D' on vé aquesta tropa menuda?... ¡Mira que mudats que van!...

—Ai, dispensi, senyora Madroneta, no l' havia coneguda. Com que una està enlluernada i aquesta *escalota* es tan fosca. .

—¡Oh, es facil!... ¿I doncs que ja venen de benehir lo ram?...

—No me 'n parli perque encare les sancs me bullen, que diu aquell. ¡Quina diada, Deu meu! Ja li asseguro que me 'n recordaré tota la vida.

—¿I doncs, que 'ls ha passat?..'

—Ja veurà; figuris que ja ha comensat aquest bordegàs a volguersem llevar a les tres de la matinada. Jo no sé lo que li hauria fet. I està clar!... *Bramant* d' aquell modo m' ha despertat a la noia. Ja li dic jo que allavores entre 'ls dos s' ha armat una verdadera sarsuela. No m' han deixat pas dormir més. Amb bones raons los he pogut entretenir fins a les sis; a les hores llévils a tots dos, rentils, mudils i... aixís es que fet i fet i abans no ha estat arreglada *una servidora*, eren aprop de les vuit quan hem surtit de casa. Un cop al carrer me 'n adono ¡fillets de Deu! que m' havia posat un baixos de faldilles fets un asco. ¿On rediable hauràs llepat? pensava jo; quan reculo i veig que aquesta mitja-senyora del primer pís havia emblanquinat l' escala. Si la arrivo a tenir devant l' escanyo. No he tingut altre remei, que fregar-me amb un paper d' estrassa que me han dat a ca 'l senyor Antón i apretar un bon xic lo pàs per poguer trobar cadires; quan al últim del carrer trobem una conductora que 'ns tapava tot lo pàs. ¡Malvinatge!... ¡Miris si es de tenir *patxorra* mudarse de pís avui!... Doncs *nado;* tan si vols com si no vols, torna a recular i ja 'ns té altra vegada carrer d' En Fonollar amunt, tombant per los carrers d' En Gombau i d' En Tarrós per a sortir a Sant Cugat. ¡Sí, Sant Cugat m' has dit!... ¿I qui entra amb aquella muralla de gent?... ¿que 's pensa com estava?... No hi cabia ni una agulla. Per cert que a la porta ja he confirmat a un ballet; es a dir, a un poca vergonya que al passar nos ha clavat tal grapada a la palma, que si 'm descuido se 'n emporta mig guarniment, per això el murri se 'n ha endut un préssec confitat que 'm costava trentacinc céntims. ¡Feia un goig!. . ¡semblava de vidre!...

—¡Bé!... ¿Més com ho vol evitar en diades com avui?...

—Oh està clar! Aixís es que no he tingut altre remei que pujar-me la noia a coll i sortir d' entremig d' aquell burgit. ¿I are on farem cap?... pensava jo, i se m' acut que podriem ser a temps a la iglesia de Sant Pere. Encare que, no 's pensi, en ma vida hi havia entrat. Però es allò, sap?... No 'ns podiem pàs quedar al carrer després d' haver fet lo gasto, que diu aquell. Aixís es, que hem tirat Carders avall... avall... quan me adono que 'l xicot no 'm podia donar un pàs. ¿I are, que tindrà aquest *bordegàs?*... ¿Que tens?... ¿Que 't passa?... i després de mil preguntes resulta que 'l calsat li feia mal. ¡Mare de Deu Santíssima!... ¡Vet en aquí un altre de fresca!... Justament air mateix les hi vaig comprar a casa la senyora Pona; sap?... Aquella grossa de la Tapineria que a la seva joventut males llengues deien que ella i en Pica-soles... però *en fin*, lo *certus* es, que 'm van costar catorce rals com catorce dimonis, ¿que 's pensa?... ¡catorce ralassos!... i per això precisament li vaig preguntar catorce vegades, ¿no 't fan pas mal?... ¿No t' apreten pas d' en lloc?... però ell... ¡cà!... amb la fatlera de estrenar sabates noves, me deia:—No, avia, no; sembla que vagi amb espardenyes—i are 'm trobo que les tindré de confitar; miri si n' hi ha per tirar lo barret al foc, que diu aquell!... ¡Com si jo robés los quartos!...

—¡Qui sap!... Pot ser les hi aixamplaràn!... Devegades posades a la forma!...

—Ni que les posessin en remull una quinzena seguida; si 's tindrian d' aixamplar un pam per banda!... Lo *certus* es, que no he tingut altre remei que anar lo estirant tot lo camí i per no dar la volta per les *bassas* de Sant Pere, hem tombat pel carrer de 'n Serra Xic, plassa de Marquilles, Llàstics, carrer més Baix i 'ns hem trobat per fí a la plassa de l' Iglesia. Ni mai que tal dressera m' hagués tentat perque en lo carrer dels Llàstics un maleit fil-ferro que surtia del engraiellat d' una reixa, se m' ha enganxat a la mantellina i... miri, miri quin set!

—¡Malaguanyada!... ¡Si que 's llàstima!...

—¿Que 's pensa?... es feta al coixi. Es de la primera vegada que 'm vaig casar. Are no 'n fan de tan reforsades. ¡Vamos, ja ho sap vosté! Are tot es de nyigui-nyogui, fantasia i rés més! ¿No ha estat tot una desgracia?... Allavores si que me 'n hauria tornat a casa; però es allò; qui la convens a la quitxalla?... Aixís es que tan si he volgut com no, no he tingut altre remei que tirar avant i pujar cap a la iglesia. ¿Creurà que de moment me creia talment perduda?... ¿Que no hi ha estat mai vosté?...

—No filla, no; es una iglesia que no hi he tingut mai tirada. A mi qui 'm treu de Sant Cugat...

—Doncs, ja veurà; figuris que la van fer a la alsada de uns *entressuelos;* aixís es que per entrar-i hem tingut de pujar la escala. Lo primer que 's troba es una especie de recibidor; a la dreta i posat en un prestatje hi ha un caixó i un Bisbe posat a sobre. Per *supuesto;* tot de pedra. I al frente no 's veu més que la paret emblanquinada.

—¿I are, que diu Santa Cristiana?... ¿Que no hi ha àltar major?...

—Això es lo que jo buscava i després de molt mirar he vist que 's tenia de girar per a trobarlo. ¿Se pensa que hem patit poc per a poder tirar avant?... Sort que de quan en quan una onada de gent nos empenyia endintre que era un gust. Amb una de les empentes nos han portat devant d' un altar (que hi ha a la dreta), que 'ls Sants hi estan col·locats com anxovas al barril. Jo no se pàs aquell altar lo que *resigna*. Hi havia tantes empentes al altar com a l' iglesia. Però filla, allí 'm macaven; i fent ¡juliii!... amb los palmons, la brivalla entussiasmada, m' han donat tal cop al front que gaire bé he perdut lo mon de vista. Jo que si?... apreta que apretaràs fent-me lloc a cop de colze i repartint alguna que altre trepitjada, cap, amunt, amunt, fins que m' he pogut col·locar al bell sota de l' orga. Allò ja era altra cosa, allí si que estavem bé!... Arrambats a un altanet que hi havia Santa Magdalena... quan... ¡Oh, alegria!... he vist en la filera del devant dugues cadires buides. Agafo 'ls nens i quan m' hi anava a seurer, un esquitx de nyinyera, alló, sap?... *un quierú y no peudu*, que seia en lo rengle del darrera, me diu amb una veu de cadernera enragollada:—¿On va aquesta vellota?... au, au!... *Largo* d' aquí, que les guardo ja fa estona per les meves *senyoretes!* ..—Miri, senyora Madroneta, jo crec que m' han detingut tots los Sants d' aquell altar que li deia, perque li asseguro, amb tot i que no era a casa meva, li clavo les ungles a la cara que li deixo feta un mapa. ¡Dimontri de mocosa!... Pero per això no 's pensi; ha passat la meva. ¡Vaia! Hi he assentat les criatures i m' hi he assentat una servidora. Ella de tan en tan encara remugava de baix en baix, però jo... no la sentia. Allavors ja seiem. Però, fill meu del meu cor!... i are ve quan l' assotaren que diu aquell. Als cinc minuts comensa aquest bordegàs que les sabates li feien mal i sumica que sumicaràs, i aquesta *nap buf* que volia *mom*, que ella tenia set i volia *mam*. I està clar que tenia set!... Conti que s' havia cruspit sense jo adonar-me 'n tota la cua d' un gall, les glories d' uns rosaris i...

—¿Qué diu que s' havia menjat?

—La meitat del guarniment de la palma.

—Ah!... ¡ja!

—Se m' ha posat un vestit fet una llàstima. ¿Qué 's pensa quin enllapissament? Per tot arreu se m' hi enganxaven els dits. Jo no m' he pogut

aguantar; li vento clatellada i allavores la baladrera ¿qué 's pensa com s' ha posat?... ¡Quins plors!... ¡Mare de Deu!... Lo xicot també l' ajudava, plorant tots dos com uns ximples. Al poc rato ha comensat pels vols nostres un *bum, bum*, que amb pocs moments s' ha extés per tota l' iglesia, i per sobre els gemecs d' aquests pocavergonyes no més se sentia un ¡xiiit!... general i un altre crit de *fuera!... ¡Silencio!... ¡Que salgan!...* i jo, filla meva, no he tingut altre remei que aixecar-me amb la cua entre les cames, escorreguda, avergonyida, i esmunyir-me cap a la porta estirant de la mà aquest bordegàs que encare anava sumicant:—Els peus, àvia, els peus.—Tinc set, jo vull *mam*—deia l' altre.—Miri, senyora Madroneta, era tanta la rabia que tenia en aquell moment, que si arribo a trobar la pica de l' aigua beneita li amorro. Estava fora de mi. Al arrivar a la porta lo primer que se m' ha presentat devant ha sigut la font que s' aixeca al mig de la plassa i agafant a la mossa per anar a abeurarla, m' hi descuidat del xicot que, amb lo mal que 'ls peus li feien i entrabancant-se amb la escombra que havia fet al palmó, a força de picar a terra, se 'm cap-gira i ha baixat els set esglaons lo meteix que una pilota. ¡Reina Santíssima!... ¡Deixi a la noia... reculi... aixequil... i apa! Amb un a cada bràs ja 'm té cap a la font per a donar aigua a n' ella i refrescar la *tarota* d' aquest que semblava un tomàtec de Mataró. ¡Miri, encare com la té d' inflada!... Se m' ha pelat un genoll fent-se el consegüent estrip a les calses. Jo no hi veia de cap ull, i així's havia de ser, perque amb l' esverament he obert l' aixeta amb tanta furia, que sortint lo raig a tall de manguera, ens ha posat als tres fets una sopa. ¡I encare tot-hom s' ha posat a riure!... Jo devia tenir la cara com un bitxo; ni sabia lo que 'm feia; però quan aquesta havia begut i a 'n aquest se li ha estroncat la sang del nàs, ens hem aixugat com hem pogut i... altre cop cap a la iglesia. I torna a empenyer a tort i a dret, i reb punxades dels grills de palmons, i engànxat la mantellina ambs els llorers, i enfigàssat amb les palmes, i reb trepitjades al ull de poll, per a arrivar *en vistas* del altar major i trobar que ja estava tot dat i beneit. ¡Se 'ns havia passat el temps!... ¡Haviem fet tart!

—Si que, filla, n' ha tingut un feix.

—Oh!... i encare si li espliqués lo que m' ha passat amb una militara.

—Dispensi, sento tocar la rematada i no voldria per rés del món...

—Bé, dóna; encare queda la de dotze.

—No pot ser; avui 'l de casa vindrà dejorn i m' ha dit que... ¡Adeusiau, menuts!...

—Es que li voldria esplicar, perque 'm compadiria de debó.

—¡Bé, dóna!... Pensi que un altre any serà més afortunada.

—¿Qui?... ¿Jo tornar hi?... Ja li asseguro que no. He quedat beneida per are i per sempre més!!

Santiago Rey

POSTAL

A una noia que té mal en un ull.

Ha sigut inoportú
aquest ull dels teus dolors;
la estrelleta dels amors
en aquest moment no llú.
Es per càstic, ben segú,
si avui tens tals amargors:
¡L' ull que fa patir tans cors
també et fa patir a tú!

P.

MUSICADES

—

«La Celestina» i Pedrell

Aquests dies s' ha parlat amb molta insistencia del mérit indiscutible del dignissim mestre en Felip Pedrell; jo des de aquestes senzilles columnes no puc, no dec deixar passar per alt sens glosar aquest ressorgiment d' art, acoblant-me incondicionalment a la proposta, a la magnífica idea qu' han tingut aquests dignes amics i companys, aquest pensar que molts han suscrit proposant l' estrena de *La Celestina* es digna de lloansa i d' un aplaudiment ben merescut.

Recordo qu' en altre temps vaig parlar de la apatia que nostre poble té vers nostres estimats artistes i d' una manera especial l' hem tinguda amb el mestre Felip Pedrell, reconegut com una de les glories artístiques que més honren a un poble; confesem, encare qu' ens pesi, el pecat que hem fet descuidant al benemérit propagador de la bona música, ja que essent nosaltres admiradors sincers i positius d' aquesta gloria llegitimament catalana, just es que demanem el premi que mereix l' insigne campió, l' artista de cor noble, l' incansable treballador, al que amb esfors meritíssim plé d' amor i serietat, ha donat personalitat a nostre música introduint dintre el drama liric català el nostre hermós cant popular abandonat i desfigurat per molts compositors catalans; honorem amb entusiasme al músic admirat i respectat per totes les eminencies musicals d' aquí i fora d' aquí, just es doncs que pregonem ben alt el mérit que la justicia ens imposa demanant l' estrena de *La Celestina* al nostre gran Liceu.

¿No es vergonyós que hagim de sentir quasi en totes les temporades d' ópera obres com la *Tosca* i altres per l' istil? ¿No es vergonyós que tenint una *Celestina* i altres de no menys reconegut mérit artístic, hagim de recorrer a n' aquest arxiu d' obres insustancials imposades per tal o qual casa o tal o qual empresa? Trenqueu aquests motllos vells que ens oprimeixen i obriu les portes del gran teatre als mereixedors d' aquest deure, als artistes que han de donar dies de gloria a nostre teatre i a l' ensemps a nostre aimada Catalunya.

Amics i companys, nosaltres no podem mirar amb indiferencia aquesta idea magna, aquesta dignissima proposta sense ferse sentir l' esclat vibrant de nostres veus recordant quantes vegades sigui necessari a l' empresa del Liceu l' estrena de *La Celestina*, fins haver conseguit en absolut la llegítima aspiració suprema do tot un poble que vol veure realitzada la representació de l' obra genial dol mestre en Felip Pedrell.

SEBASTIÁ MESTRES.

***

Interessant sessió al «Saló Simplex»

(Barcelona)

El diumenge dia 29 del passat mes de Març, va tenir lloc al «Saló d' Audicions Simplex» un avenç auditiu de la música que 'l nomenat mestre i compositor En Eusebi Bosch Humet ha posat a la tragedia en un acte *Epitalami*, poema de nostre bon amic i col·laborador En Ambrosi Carrion.

El saló estava plé d' escullida i distingida concurrencia desitjosa de saborejar, encare que fragmentariament, les belleses de l' obra lírica i escoltar sa interpretació, quina estigué a càrrec d' un quintet de corda i piano i de la senyoreta Serra, senyoreta Vila i el senyor Cantarell.

La interessant sessió comensà per un breu prefaci d' En Ambrosi Carrion, l' autor del poema, qui en un brillant i raonat parlament ilustrà al

públic, sobre l' argument de la tragedia, glosant l' odi i l' amor d' aquella Mainadera que forçada un jorn contra sa voluntat per son galàn es vegé després burlada. Fruit d' aquell horror nasqué un infant de quin en feu present a son pare el dia de son casament amb una altre dòna; aquest en un moment de furor escanyà a son fillet i estimbà a la Mainadera, disposant-se no obstant a fruir de l' amor de sa esposa, mes la Mainadera que sols queda greument ferida s' arrosegà fins a la cambra nupcial i colocà el fillet mort sobre el llit dels nuvis; la nuvia al veure aquell espectacle fugí espaordida i la Mainadera tot cantant a son infantó la cançó de breçol, espirà als peus de son galan, el cual sentí renaixer a darrera hora son amor per a ella. Finalitzà la conferencia recomanant als presents que deixant apart les raons que hi poguessin haver d' amistat, demostressin palesament l' impressió que 'ls causés la part musical.

Sis foren els fracments que executaren. Primer: Preludi i cançó de la Mainadera, molt sentida i agradosa. Segón: Fracment de l' escena primera. Tercer: Escena quinta complerta, a nostre manera d' entendre la millor de totes; es inspirada i d' interés creixent. Quart: Escena séptima complerta, i per últim escena octava i final, que està preparat de mà mestre, es d' una forta emoció el resorgiment del cant de la Mainadera.

En conjunt l' execució estigué mancada de preparació, adolesqué de falta de seguretat; no obstant, la senyoreta Serra, cantant la part de Mainadera, va tenir moments felicíssims, demostrant ser la que millor sentia son paper; la senyoreta Vila, una preciositat de criatura, quasibé una nena, era graciós de veure sos desitjos de sortir airosa de son comés; té una veu bonica i ben timbradeta; el senyor Cantarell, discret i rés més.

Nostre impressió general fou, que la música del mestre En Eusebi Bosch està molt adecuada, dramàtica i sentida, s' adapta perfectament a l' ambient de la tragedia; creiem que 'l major elogi que podem fer d' ella es dir que tan per la seva factura com per lo séria no es possible judicarla amb una sola audició i molt menys amb els elements de que disposava.

BON MAR.

***

F. Perez Cabrero

¡L' infatigable mestre Francesc Perez Cabrero ha mort!

Ha mort després d' una llarga i continuada malaltia de cor, la qual l' ha tingut reclós durant un espai de temps, sofrint el dolor d' aquesta traidora enfermetat que no l' ha deixat fins are que li ha pres la vida. Alleugerit fa poc de la malaltia que 'l tenia allunyat dels seus quefers, s' havia presentat de nou al públic dirigint l' orquesta del teatre Novetats, on quasi l' ha sorprés la mort.

La noticia s' ha extés rapidament causant molta sorpresa tan a les numeroses amistats particulars amb que contava, com per l' estima que 'l públic de nostra ciutat li tenia; si, li tenia aquesta estima, per haverse justificat més d' una vegada com excelent director d' orquesta i al meteix temps per l' amor que tenia a Barcelona.

La modestia d' en Cabrero havia arribat a l' extrem de que poguent ocupar un dels primers llocs dels grans teatres d' ópera, havia preferit els teatres populars de nostre Barcelona.

Perez Cabrero havia dirigit quasi obres de tots els autors espanyols, contribuint amb sa activitat i enérgica batuta a ajudar al triomf d' éxit que obtingueren moltes d' elles.

En Perez Cabrero era el mestre indispensable, i res ho proba més, que no hi havia temporada que no actués de director en un o altre teatre, per això la seva popularitat s' havia extés per tots els encontorns de nostre ciutat.

Per lo que toca a nosaltres, no cal dir que sentím la desgracia com a propia, i al associar nos al sentiment i just dolor qu' afligeix a sa desconsolada familia, ho fem enlairant el prec de nostre oració al Deu de misericordia, per a que aculli a son costat l' ánima del que fou en vida el popular mestre En Francesc Perez Cabrero.

PIF PAF.

A LA AIMADA

EN EL DIA DEL SEU SANT

Jo voldria oh! dolça aimia
fer-te ofrena en aquest dia
que ha de ser-te tan joliu
d' un pomell de flors flairoses,
belles, fresques i ufanoses
com ton rostre que mig-riu.

—

Flors cullides a trenc d' auba
en un jorn d' hermosa calma
i lleuissim oratjol,
flors curulles de rosada
que portessin la besada
dels primerencs raigs del sol.

—

Flors que ta cambra alegressin
i tot ella perfumessin
del viu flaire bosquetà,
i que 'ls meus besos durien
puix així 't recordarien
el que té les va ofrenà.

—

Més ai! no hà arribat encara
la tongada benaurada
la tongada de les flors,
però amb el cor rublert de joia
té n' estic fent una toia
cada jorn, dels meus amors.

—

Jo també sento la festa
d' una data com aquesta
que té per mí ver encís
puix recorda 'm nit i dia
a la gentil meva aimia
que està fent-me tan feliç.

ARTUR TORNÉ.

En un judici oral

En un judici oral
president a testimoni:
—A veure senyor Pau Toni
Que va dir el criminal?
—Es vosté un irracional
que té la pell del dimoni...
President:—El testimoni
dèu dirigir-se al Fiscal.

SANTIAGO GARCIA i ESTRAGUÉS.

CRÓNICA D' ART

Exposició Carreres

Nutrida es la col·lecció de dibuixos que aquest artista exposa al Saló Parés; fora tasca molt llarga anomenar tots els qu' ens han cridat més l' atenció, puix gairebé tindriem de fer-ho amb tots.

En els retrats, s' hi deixa veure tot seguit la má segura que trasmet del original al paper l' imatge que copia, donant-li tanta vida qae no pot exigir-se més, sobretot si es té en compte qu' en ell i en lo que completa el cuadro, posseeix en tanta abundor aquella, com si diguessim, sabor artístic, que no pot exigir-se més.

L' hi havem notat en sos treballs una preferencia, molt encertada per cert, en els efectes de llum que domina a la perfecció; diguint-ho sino *Penombra* i *Combregar*, sens comptar-ne molts d' altres.

Té també algunes pintures, sobre-sortint entre elles *Arreglant la guitarra*.

Darins de Regoyos

En les Galeries Dalmau hi ha una exposició póstuma d' aquest pintor que conreuava la pintura impressionista; nosaltres, ho confessem sinceramente i tal volta ens calificaràn d' ignorants o de rutinaris, aquesta escola no 'ns satisfà; tot i reconeixent i fins trobant raonable en alguns punts la teoria en qu' es basa, en la pràctica ens desagrada, així es que devant de les obres d' en Regoyos no havem sentit l' agradable impressió que sentim sempre que tenim devant dels ulls treballs d' artistes de mérit com del qui parlem, més que no estàn dintre d' aquesta escola.

Fem aquesta aclaració, perque degut a n' això, o sia a que no la *sentim*, tal volta no haurem estat encertats en l' escullimenl de les pintures que creiem dignes de menció.

El Mirall molt veritat i molt del nostre gust precisament perque es l' únic que s' aparta de lo que havem dit abans; *Les víctimes de la «fiesta»* el trobem bastant encertat i amb el tó molt en consonancia amb l' assumpte que tracta; *Plaça de Catalunya* i *A la font (Hernani)* també trobem que sobresurten.

De les aquareles, pastells i dibuixos sols ens agraden les primeres, que n' hi ha dugues, i quelcuns dibuixos.

I fem punt, no sens fer constar qu' el retrat d' en Regoyos pintat per en V. Zubiaurre, que presideix l' exposició, es una obra superior.

Gustan Violet

Aquest escultor ens fa veure una bella col·lecció d' obres seves qu' ens han satisfet de debó.

Escamot de moltons a entrada de fosc i *Cap de vell* son dugues obres en que no sols es ben diferent l' assumpte, sino de tan distinta execució qu' elles soles donen patent a llur autor de saber tractar amb igual coneixement totes les varietats possibles en el seu art.

E. Pascual Monturiol

Escullides de debó son les obres qu' ens posa de manifest en el Circol Artístic. Tenim de fer especial menció dels dibuixos de *Gitanes* i d' alguna pintura que reprodueix algun de dits dibuixos; son tan veritat que no pot exigir-se més.

El dibuix del moll del carbó *Descarregant* es una nota molt encertada. Alguns tipus de platja entre ells *Gent de la Vida* i l' estudi marcat amb el número 40, que també el té en pintura, també ens han satisfet.

En conjunt una bona manifestació del talent del artista.

Exposició Matilla (Saló Parés).

En Matilla fa en aquesta exhibició un afortunat *alarl* de la seva habilitat com a retratista, sols hi tenim quelcom a dir en la propensió que té aquest pintor en esfumar en especial els contorns els cosos dels subgectes, en les mans també sembla abandonars-hi com sino valgués la pena de acabar-les. Per altre part, això en algun treball hi dona certa elegancia, mes, entenem no es gaire convenient abusarne.

La fantasia de la *Mellr* molt bé i dels retrats els de les senyores *P. N. de C.* i *senyora X*, el de la nena *Rosita* i els senyalats amb els números 9, 10 i 14, l' *Auto-retrat* també es cosa notable.

En paisatges hi trobem de tot, alguns d' ells bastant encertats, sols en algun dona a l' aigua tons que no resulten.

FIDIAS.

MADRID

L' ànima castellana, caminant
va perdrers en un pla, lluny de camí;
la nit la sorprengué, s' hi va adormí
i una ciutat avui la està vetllant.

El pla, vestit de blats al seu voltant,
es d' una inmensitat que no té fí,
sense uns arbres companys marcant camí,
tacada de roselles com de sang.

L' ànima castellana dorm, vetllada
per la ciutat que 'l seu voler imposa;
més sembla qu' els vassalls l' han isolada
per son odi allunyats.
Prop seu no hi posa
més qu' el desert; no 's troba al seu costat
ni un poble, ni un casal arredossat.

RAFEL FOLCH i CAPDEVILA.

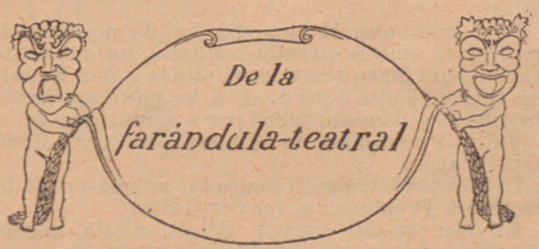

El Teatre Català a Barcelona

TEATRE ESPANYOL.—*Sang blava*, comedia en tres actes, d' en J. Pous i Pagés.

Aquesta vegada en Pous i Pagés no ha estat tan acertat com en les seves obres *Patria* i *Senyora àvia vol marit;* la seva última producció i que califica de comedia no es altre cosa que una farsa, una farsa ignocenta que 'ns fa somriure unes vegades, i d' altres ens sorprén amb algun xisto rebuscat i xabacà no lograni lo que 's proposa, fernos esclatar una rialla.

Sang blava no es de la factura de l' autor de *L' endemá de bodes*, puix en Pous i Pagés ha recorregut a les notes de mal gust per a presentarnos una col·lecció de tipus mancats de tota força reial. Son unes caricatures que el comediograf les mou a son capritxo.

Don Eudalt, home vulgar que s' ha enriquit amb la fabricació de teixits, no té altre preocupació que la de obtenir un titol nobiliari.

S' anuncia un viatge d' una primpcesa i el fabricant i la seva esposa donya Olimpia treballen sens descans per a hostatjar en son casal a la dama d' alta nissaga. A casa de don Eudalt tot va enrenou i mentres els arquitectes dirigeixen l' ornat dels salons i jardiners escampen plantes i flors per arreu, arriva un missatge amb el programa oficial de la yisita de la venerable dama que s' hostatjarà al casal d' un enemic del fabricant. Desilusions i desenganys. Don Eudalt i donya Olimpia veuen desapareixer no les probabilitats sino la seguretat del titol. L' August, nebot de don Eudalt i donya Olimpia, que sosté relacions secretes amb llur filla, els fa compendre que no s' ha perdut tot, car en l' imposibilitat d' hostatjar a la primpcesa, poden donar-li un ball d' honor que 'ls valdrà sempre una condecoració. I el ball se celebra, però les contrarietats no han finit. Un descarrilament ha privat arrivessin uns dependents d' un Hotel de Barcelona (l' acció té lloc en una ciutat de segon ordre) que havien de servir el banquet. Moments abans de començar la festa, com que amb quatre criats no ni han prous, el nebot del fabricant i el senyor Robert, un amic de la casa, induits pel meteix, se vesteixen amb l' indumentaria de criat disposats a rebre ordres de tot-hom. Això ho trobem senci·llament exagerat i de mal gust. L' August amb el seu nou càrrec i no estant acostumat a rebre impertinencies insulta de paraules i fets a un Baró tronat que requereix d' amors a la seva cosina, causant això el consegüent escàndol que acaba amb la festa.

Devant del nou fracàs i endevinant que ni la condecoració li donaràn, don Eudalt treu de casa al seu nebot, que també es dependent de la fàbrica. Però el somni daurat del matrimoni no per això ha desaparescut, car no podent ser nobles ells ho serà Flora, que la casaràn amb el Baró de Puig-Pelat que no compta amb res més que amb el titol, però el doctor Font, amic de la familia de don Eudalt i que protegeix els amors dels cosins, combina un rapte simulat que 's farà públic quan el de Puig-Pelat anirà a demanar la mà de Flora i així succeeix, puix al saber-se la fugida dels promesos porta el concebut disgust als pares i el despit a n' el futur nuvi que s' en va dessenganyat dels que s' enriqueixen a força de treballar.

Però com que la comedia ha de acabar bé, arriba junt amb la parella amorosa un missatge concedint el Marquesat de Vilatorta a don Eudalt que boig d' alegria perdona a sa filla i son nebot donant-los el consentiment per a enmaridar-se.

Tal es l' assumpte de la nova producció d' en Pous i Pagés.

L' interpretació molt acurada, sobressortint la senyoreta Fremont i el senyor Guitart.

El decorat del senyor Giménez-Solà acceptable.

L' autor fou cridat al finalitzar els actes.

MANELIC.

Pregaria

A Molins de Rei hi ha molta pols...

Si fer versos pel periòdic
fos cosa d' enraönar,
creguin-me que no podria,
que estic molt enragollat.
La gorja tota coenta
sembla me l' hagin punxat
amb agulles de fer mitja
o que m' hi hagin clavat l' am.
—D' això en té la culpa el clero—
em diria un exaltat.
Pro jo dic que té la culpa,
l' ajuntament... ¡ell!... ¡Cabal!
Em diràn ¿que té que veurer
cosa que es tan natural
amb els regidors, l' alcalde
i en fí... vaja... tots plegats?
Prô quan jo per satisferlos
tot els ho hauré contat
de segur em diràn:—¡Angela!
Per quí haguesseu comensat.—
Si tinc la gorja coenta
es per una tos brutal
que fa dies m' atormenta
i que no 'm deixa un instant.
I la tós, qui me la causa,
es tenir que respirar
aquell aire, es a dir aire,
aquella pols que ha infestat
los carrers de nostra vila
com si no pogués anar
a altre lloc on la rebessin
amb benevolencia igual.
Es clar. Allà on cau, la deixen
amb tota la Santa Pau
i va venintne de nova
fins que l' estiu ha arribat
i allavores compadint-se
de nostres ben fundats planys
surt... ¡un home! amb la manguera
pels carrers anà ruixant.

Digníssim Senyor Alcalde,
regidors ben esforsats:
escolteu un prec amb calma
que en nom del poble vos faig:
¿Es que cosa ben provada
ens ensenya que no hi ha
pols a l' estiu com... com sempre,
en tots los dies de l' any?
I si no plou, sempre havent-ni
¿es que no pot reportar
tan hivern com estiu, cassos
tan o més perjudicials?
Vaja! que ara dona engunia
un carrer atravessar...
Abans una pedregada (1)
ens privava el que fa 'l cas
ara, escuma polsinosa
ens deixa lo pas barrat.
¡Llàstima de cira-botes
que pateixen a ciutat!
Per poc que els pago el trajecte
si per mi han de treballar.
Abans veure un automóvil,
passant per la cera ¡Ca!
ni tan sols que té 'l miraves;
Ara... ¡guarnit estaràs
si no apretes prompte a correr
per tenir-lo ben enllà.
No n' hi ha prou ara de teme'ls
quan es troben al davant,
que també son molt de temer
quan et passen pel costat.
Jo, senyors meus, de la boca

(1) Llegeixis «La graba del carrer d' Alfons» publicat en el número 11.

l' aigua em treuria, si un cas
no troben la que els fa falta
per poguer ben bé regar.
Prò un remei prompte meditin
ans no 's trobe tot malalt
el poble que us ho demana,
com canalla al pare, el pà.
I pels *pollos* que sospiren
per poguer-la enamorar,
es un dels greus perjudicis
que ¡pobrets! se 'ls pot causar
que pulits i amb botes netes
un carré han d' atravessar.
Jo abans pel bell mig no 'm fico.
¿Si en tinc d' amoinos?... ¡la mar!
Me 'n arrebosso les calces
i no 'm decideixo mai
fins que fent un cop de geni
em dic: ¡Vaja! ¡Que carat!
que surti lo que Deu vulgui
bó o dolent i... *sempre avant.*
I allavores fent passades
ben ridícoles pel cas
de puntetes i amb *salero*
a l' altra banda me 'n vaig.
Quan menys si no pot regarse
i contínua en l' estat
present, l' aire que es respira
pels carrers, en general,
per no passar les engunies
que la pols dón, al passar,
possin, doncs, unes palanques
que vagin de part a part.
Mena de pont amb baranes
que faràn efecte gran
sobretot si en front de casa
n' hi ha una de ben *Salau.*
A grans mals, crec que s' hi posen
més grans remeis ¿no es vritat?
¡Pro això sí! Donguin-se pressa
ans no 'ns morim asfixiats.

LIBORI.

Noves y comentaris

Amb gust anem a parlar de nostre convilatà barítón en Joan Valls.

El mes passat actuant a Valladolid va tenir un éxit tan extraordinari que bé podem aplicar-l-hi aquell clixé que tantes vegades s' usa indegudadament i que al nostre paisá no l' hi fa més que justicia, l' éxit va esser sorollós.

La prempsa de la localitat va calificar-lo de colós, de veu potenta i valent i d' escola molt curada.

Rebi el nostre estimat artista la més coral enhorabona de FESTA.

El passat diumenge dia 25, va esser trobat ofegat a la Riera de Monet, un individuu de nacionalitat alemanya. Se suposa qu' es tracta d' una desgracia.

En el dipósit de costals de gabelles d' en Joaquim Bellbé (Ferreret), instalat al carrer de Baix s' hi va declarar un incendi el dia 25 del prop passat mes.

El veinat va ajudar amb tots els seus esforsos a l' extinció del mateix. L' acció del foc va ensorrar el cobert causant pérdues d' importancia. Sortosament no hi va haver cap desgracia personal.

Fem avinent a nostres llegidors que FESTA es ven en tots els kiosks de la Rambla de Barcelona.

Fóra convenient que per part de qui corres-

ESPIGOLEIG MUSICAL

ELEGIA

Lletra d' en FRANCISCO FREIXAS. Música d' en FRAMCISCO X. PONS.

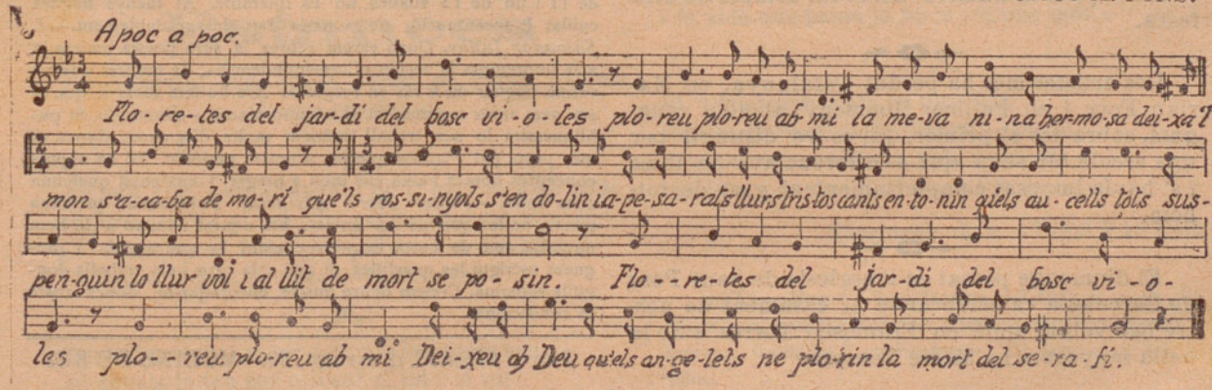

pongui s' ordenés regar la carretera, puix com no 's fa sino a l' istiu resulta que en aquest temps els veins no poden soportar la pols qu' es fica per tot arreu sobretot en dies de vent, fent además el transit sumament incómode.

En l' impossibilitat de ferho personalment donem des de aqui moltes mercés a tots els qui nos han felicitat per l' éxit obtingut en nostre número anterior, en el que inauguravem les primeres reformes de la serie que tenim en preparació.

La manera amb qu' el públic ha respost a nostres esforsos ens encoratja molt en nostra tasca.

En el número vinent, en la secció *Cançons de la terra*, publicarem la lletra i música de la inspirada cançó *La presó de Lleida*.

Ha entrat a formar part de nostra Redacció el que fins avui havia estat col·loborador en Magí Muriá.

La Junta del Círcol Tradicionalista de nostra vila inaugurará son nou local el próxim diumenge de Pascua, per quin acte té preparat un atractiu programa, que sens dubte será molt del agrado dels assistens a dita festa.

Aquesta es desenrotllará com segueix:

A les 7 del matí: Missa resada amb ofertori, en l' esglesia parroquial, per a l' ánima del difunt veterano en Jaume Gener.

A les 11: Benedicció del nou Centre.

Tarde a les 4: Es ballarán sardanes en la sala d' actes.

Nit a les 9: Vetllada literaria i musical.—1.er Sinfonía a piano les marxes de D. Jaume i don Carles.—2.on Se posará en escena el drama en 3 actes i en prosa, *Les aurenetes* d' en Ginesta i Punset per la companyía d' aficionats de dit Centre.—3.er Les senyoretes na Rosa Pardo i na Francesca Riba recitarán poesies.—4.rt Discurs de gracies pronunciat per un significat jaumista de la Capital.

Tenim de fer especial menció del decorat que per a el drama qu' es posará en escena ha pintat l' anomenat pintor Antón Renau conegut per l' «Antonio» qui ha produit una obra que cridará molt l' atenció, puix com tot lo seu es un treball acabat i de gran efecte.

El Centre fundará en tal dia una Caixeta d' estalvis voluntaria a favor dels pobres i malalts de nostra vila.

Per a ajudar a contribuir en aquests actes hi haurà safata.

En el próxim número donarem compte de dita festa.

Dos artistes més ha perdut Catalunya, en Marian Foix i en Pellicer Montseny, abmdós coneguts, sobre tot el primer, qui es va distingir per una escola tan seva que es diferenciava de totes í s' havía imposat complertament al gust de tothom.

El diumenge passat en l' esglesia de Sant Pere de Barcelona va celebrar-se el casament de nostre ben volgut amic en Francisco Torres amb la bella senyoreta na Mercé Ventosa.

Desitgem als contraients moltes felicitats en llur nou estat.

Ha mort a Barcelona la distingida característica Na Agna Monner que tan temps va actuar en lo Teatre Català.

Amb ella ha desaparescut un altre de les grans figures que durant tants anys van esser gloria de nostre escena. D. E. P.

Degut a les incansables gestions de nostre digne arcalde, s' inaugurarà en breu en nostre vila el servei de teléfons.

Nostres entussiastes aplaudiments per a dita autoritat que amb tant de zel es preocupa dels interessos de Molins de Rei.

Lamentem de veres la desgracia que afligeix al distingit actor en F. G. Parreño, a qui va esserli amputada una cama en l' Hospital Clínic de Barcelona.

Lo dia primer d' aquest mes, va succeir en aquesta un fet verament curiós.

Prop de Can Calopa de la Rierada un gran aixam d' abelles va atacar a dos matxos propietat de «El Federal» de Sant Just Desvern matant-los a ambdós. L' un d' ells va morir desseguida i l' altre, que va esser portat a cal menescal, també va morir sens que rés pogués salvar-lo.

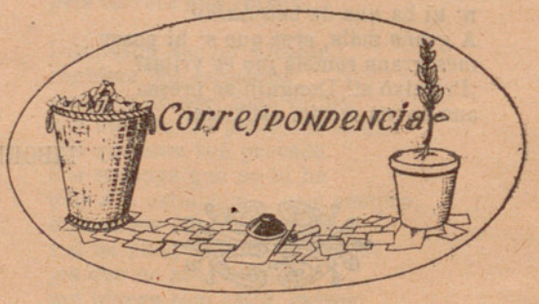

Emili Vendrell Ibars. Suposem ja haurà rebut la resposta.—*Romeu.* Sentim tenir-li de dir que no podem acceptar lo seu treball per raóns que compendrà facilment, si vosté s' entreté a llegir-lo analíticament. Un altre vegada serà.—*Artur Carreras.* Segurament publicarem lo seu «Pregó» en el número próxim.—*Emili Vendrell; Jaume Baell; Victor Ric.* Els enviem la col·lecció, però el número 2, está agotat de manera que els preguem s' hi conformin.—*Jaume Baell Vidal.* En la seva poesia hi ha conceptes molt bonics, però que en una estrofa de quatre versos n' hi haigi un de 9, un de 8, un de 11 i un de 12 sílabes, no es tolerable. Al menys hagués cuidat l' accentuació, no sonaria tan desagradablement.—*J. Salvador Junoy.* Quan varem rebrer la seva poesia teniem ja a la imprempta la secció «Correspondencia», de manera que no varem poguer dir-li rés en resposta. Are ho fem dient-li que el seu vers anirà segurament el número vinent.—*Buenello.* Si publiquessim lo seu treball tindriem molts disgusros, doncs es més propi pel *Papitu* que per a nostre periódic. Hi ha alguns conceptes bonics i això ens mou a pregar-'i ens envii quelcuna cosa seria.—*Victor Mora Alsinella.* Publicarem quelcuna poesia de les que 'ns ha enviat. En aquest número n' hi hem enquibit una de curta. Segueixi enviant lo que tingui. Li preguem escrigui les quartilles d' una sola cara i els treballs donguils separats. Creiem deure nostre, encoratjar-lo, doncs vosté té condicions.

Imp., Alfons I d' Aragó, 39.—MOLINS DE REI